תרגיל 8 מופשטת 3

בכל התרגיל אתם מתבקשים לנמק את צעדיכם ככל האפשר.

1. חשבו את חבורות גלואה של ההרחבות הבאות:

(א) $\mathbb{Q}(\sqrt[5]{4})/\mathbb{Q}$.
פתרון: הפולינום x^5-4 מאפס את $\sqrt[5]{4}$. (זה לא כל כך ברור שהוא מינימלי אבל זה לא חשוב כרגע). נשים לב ששאר השורשים שלו מרוכבים. כל $\varphi\in\mathrm{Gal}(\mathbb{Q}(\sqrt[5]{4})/\mathbb{Q})$ חייב לשלוח את $\sqrt[5]{4}$ לשורש אחר. אבל שאר השורשים מרוכבים ולכן

$$\varphi(\sqrt[5]{4})=\sqrt[5]{4}$$

כלומר

$$\varphi=\mathrm{id}$$

כלומר חבורת גלואה טריויאלית.

(ב) $E/\mathbb{Q}$ כאשר E הוא שדה הפיצול של x^3-5.
פתרון: חבורת גלואה מריכה להיות תת חבורה של S_3. אבל המימד $[E:\mathbb{Q}]=6$ ולכן חבורת גלואה היא כל

$$S_3$$

(ג) $E/\mathbb{Q}$ כאשר E הוא שדה הפיצול של x^7-1.
פתרון: $E=\mathbb{Q}(\rho)$ כאשר ρ הוא שורש 7 פרימיטיבי של 1. המימד $[\mathbb{Q}(\rho):\mathbb{Q}]=6$. כמו כן יש איבר בחבורת גלואה שמקיים

$$\varphi(\rho)=\rho^2$$

זה איבר מסדר 6 כי

$$\varphi^6(\rho)=\rho^{64}=\rho=\mathrm{id}(\rho)$$

וזו החזקה הכי נמוכה שזה קורה. ולכן חבורת גלואה היא $\mathbb{Z}_6$

(ד) $E/\mathbb{Q}$ כאשר E הוא שדה הפיצול של x^4+1.
פתרון: נסמן $\rho=e^{\frac{2\pi i}{8}}$הפתרונות של הפולינום הם $\rho,\rho^3,\rho^5,\rho^7$. נשים לב ש $E=\mathbb{Q}(\rho)$. ולכן המימד של ההרחבה הוא לכל היותר 4. מצד שני בחבורת גלואה יש לפחות 4 איברים כי לכל שורש יש איבר

$$\varphi\in\mathrm{Gal}(\mathbb{Q}(\rho)/\mathbb{Q})$$

ששולח את $\sqrt{i}$ לשורש הזה. היות שגודל חבורת גלואה הוא המימד (כי זו הרחבת גלואה) נקבל שחבורת גלואה בגודל 4. נעבור האוטומורפיזמים כדי להבין מה החבורה בדיוק.

כל אוטומורפיזם φ בחבורת גלואה הרי נקבע לפי הפעולה שלו על ρ. חייב להתקיים

$$\varphi_2(\rho) = \rho^k$$

כאשר $k \in \{1,3,5,7\}$ נשים לב שבכל מקרה

$$\varphi^2(\rho) = \rho$$

כלומר כל האיברים מסדר 2 ולכן החבורה היא $\mathbb{Z}_2 \times \mathbb{Z}_2$.

(ה) $E/\mathbb{Q}(\sqrt{2})$ כאשר E הוא שדה הפיצול של x^4+1.

פתרון: נשים לב ש ρ מהסעיף הקודם הוא

$$\frac{1}{\sqrt{2}} + \frac{i}{\sqrt{2}}$$

ולכן

$$E = \mathbb{Q}(\sqrt{2}, i)$$

ולכן זו הרחבת גלואה ממימד 2 וחבורת גלואה היא $\mathbb{Z}_2$.

2. תהי K/F הרחבת שדות ממימד 2 של שדות ממאפיין שונה מ 2. הוכיחו כי זו הרחבת גלואה.
פתרון: כבר ראינו (תרגיל בית 5 שאלה 4) שבהרחבה ממימד 2 K חייב להיות שדה פיצול של פולינום מעל F. אז זו הרחבה נורמלית. נניח K הוא שדה פיצול של $f(x) = x^2+bx+c$. כמובן שיש ל $f(x)$ שני שורשים שונים (אם היה לו שורש אחד אז לפי נוסחת שורשים הוא היה $-\frac{b}{2}$ ואז $f(x)$ היה מתפצל כבר מעל F - פה בעצם משתמשים בעובדה שנמאפיין שונה מ 2). ולכן $f(x)$ ספרבילי. לכן ההרחבה היא הרחבת גלואה.

3. הוכיחו או הפריכו את הטענה הבאה: אם E/K הרחבה נורמלית ו K/F הרחבה נורמלית אז E/F הרחבה נורמלית.
פתרון: הפרכה: ניקח $F = \mathbb{Q}$, $K = \mathbb{Q}(\sqrt{2})$ ו $E = \mathbb{Q}(\sqrt[4]{2})$. שתי ההרחבות K/F ו E/K הן נורמליות כי הן לפי התרגיל הקודם ממימד 2. אבל ההרחבה E/F לא נורמלית. הפולינום המינימלי של $\sqrt[4]{2}$ הוא x^4-2 (אי פריק לפי אייזנשטיין). לפולינום זה יש שורשים מרוכבים שאינם ב E ולכן ההרחבה לא נורמלית.